

SECTION 3. EUROPEAN DIMENSIONS OF PHILOLOGICAL EDUCATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-664-5-57>

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR THE USE OF GROUP WORK IN GERMAN LANGUAGE LESSONS AIMED AT DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Golovchak N. I.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of German Philology,
State University "Uzhhorod National
University"
Uzhhorod, Ukraine*

Головчак Н. І.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької філології,
ДВНЗ "Ужгородський національний
університет"
м. Ужгород, Україна*

Kushnirchuk O. O.

*Senior Lecturer at the Department of
German Philology,
State University "Uzhhorod National
University"
Uzhhorod, Ukraine*

Кушнірчук О. О.

*старший викладач кафедри німецької
філології,
ДВНЗ "Ужгородський національний
університет"
м. Ужгород, Україна*

У сучасній іншомовній освіті проблема оптимізації форм організації навчальної діяльності набуває особливої актуальності в умовах упродовження компетентнісної та особистісно орієнтованої парадигми. Переорієнтація освітнього процесу на досягнення вимірюваних результатів зумовлює необхідність використання педагогічно доцільних та дидактично ефективних форм навчання. У цьому контексті групова робота постає як інноваційний інструмент інтерактивної взаємодії на уроках німецької мови.

Групова форма навчання реалізує комунікативний та діяльнісний підходи, забезпечує суб'єкт-суб'єктну взаємодію учнів, кооперативне розв'язання завдань і спільну відповідальність за результат.

Її ефективність полягає в інтенсифікації мовленнєвої практики, активізації пізнавальної діяльності та формуванні автономності здобувачів освіти. У межах групової роботи відбувається розвиток усіх складників іншомовної комунікативної компетентності (аудіювання, читання, говоріння, лексика, граматики). Проблемно-комунікативні завдання, рольові ігри та проєктні технології сприяють перенесенню мовних знань у практичну площину та наближенні до автентичного спілкування.

Результативність групової роботи визначається методичними умовами: продуманим формуванням груп, диференціацією ролей, структуризацією завдань, поетапною організацією діяльності та фасилітативною функцією вчителя. Недотримання цих умов може знижувати ефективність, що зумовлює потребу теоретичного та експериментального обґрунтування.

Об'єкт дослідження – групова робота як форма організації навчального процесу; предмет – методичні засади її використання для розвитку комунікативної компетентності та підвищення навчальних результатів. Мета дослідження – теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності групової роботи порівняно з традиційними формами навчання.

Методологічна основа: компетентнісний, комунікативний та діяльнісний підходи. Використано комплекс теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення джерел), емпіричних (спостереження, анкетування, тестування, педагогічний експеримент) та статистичних методів

Наукова новизна полягає у систематизації та конкретизації методичних умов ефективного впровадження групової роботи й оцінці її впливу на формування складників комунікативної компетентності. Практичне значення – можливість впровадження методичних рекомендацій у заклади загальної середньої освіти та професійну підготовку майбутніх учителів німецької мови

Групова робота передбачає спільну діяльність учнів над завданням, де вони виступають взаємними ресурсами, а вчитель координує процес та забезпечує підтримку. Результати групової роботи фіксуються письмово та презентуються класу. Можливе комбінування з індивідуальною або парною формою навчання. Учитель може надавати матеріали (тексти, зображення, ключові слова), які групи аналізують, модифікують і презентують [1, с. 36; 2, с. 185; 3, с. 120].

Експериментальне опитування 12 учителів німецької мови м. Ужгород виявило переваги та обмеження групової роботи. Вона стимулює розвиток комунікативних навичок, критичного мислення, соціальної компетентності, мотивацію та здатність працювати в різних контекстах. Основні виклики: обмежені часові ресурси, труднощі

оцінювання, дисциплінарні проблеми, різний рівень підготовки та нестача матеріалів. Для їх подолання рекомендовано: встановлення чітких критеріїв оцінювання, попереднє планування, структурування етапів, регламентацію правил та формування гетерогенних груп.

Дослідження показує, що групові завдання на заняттях з німецької мови найчастіше використовуються для розвитку комунікативної компетентності та аудіювання, тоді як для формування граматичних і лексичних навичок використовуються менше. Організація групової роботи є структурованою та включає низку послідовних етапів:

1) на першому етапі формується склад груп: групи визначаються випадково або за критеріями (здібності, інтереси), іноді надаючи учням можливість самостійного вибору партнерів;

2) етап планування передбачає обговорення учнями поділу завдань, розподіл обов'язків із урахуванням внеску кожного учасника. Під час виконання завдання учні активно взаємодіють: обмінюються ідеями, аналізують тексти, використовують різноманітні джерела (книги, робочі аркуші, Інтернет), а вчитель координує діяльність та забезпечує участь усіх учасників;

3) на етапі презентації групи представляють результати роботи усно, у вигляді постерів, презентацій або читання текстів, що сприяє обговоренню та узагальненню знань у класі;

4) оцінювання враховує індивідуальний внесок, якість ідей та ефективність командної взаємодії.

Отже, групова робота є інтегрованою формою навчання, що поєднується з фронтальною, парною та індивідуальною роботою. Вибір форми організації навчання визначається цілями уроку та індивідуальними потребами здобувачів освіти. Групова робота розвиває соціальні та комунікативні компетентності, самостійність, застосування знань і креативне розв'язання завдань, парна робота сприяє покращенню комунікативних навичок і активізації учнів, індивідуальна робота – розвитку автономності та мовленнєвої компетентності.

Ефективність групової роботи значною мірою залежить від позитивного ставлення учнів і вчителя, мотивованої участі здобувачів освіти та продуманого складу груп. Під час групової роботи учні розвивають критичне, креативне та колективне мислення, долають складні завдання та поглиблюють комунікативні компетенції.

Організація групової роботи вимагає ретельного планування та структурованої послідовності дій, що включає формулювання завдань, розподіл ролей, координацію та надання зворотного зв'язку. Вчитель виступає організатором, координатором і джерелом зворотного зв'язку, підтримує взаємодію та стимулює розвиток мовленнєвих, соціальних і когнітивних навичок.

Преваги групової роботи полягають у підвищенні мотивації, розвитку комунікативних, соціальних та колективних компетентностей, можливості диференціації за рівнем підготовки та створенні сприятливого навчального середовища. Основні труднощі – проблеми з дисципліною та додатковий час на підготовку і організацію. Загалом групова робота визнана ефективним засобом підвищення результативності навчання та розвитку мовної компетентності здобувачів освіти.

Література:

1. Gudjons H. Handbuch Gruppenunterricht. Weinheim: Beltz Grüne Reihe, 2003. 216 s.
2. Schwerdtfeger I.C. Gruppenarbeit und innere Differenzierung. Berlin: Druckhaus Langenscheidt, 2001. 192 s.
3. Zajicova P. Didaktik der Fremdsprache Deutsch: Einführung in die Fachdidaktik des Deutschen als Fremdsprache. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě – Filozofická fakulta, 2005. 176 s.